

Notat

Til Sundheds- og Omsorgsudvalget

Orientering om frikommuneforsøg med tilkøbsydelse i hjemmeplejen 2020

5. februar 2021

Sagsnummer
2021-0027382

Dokumentnummer
2021-0027382-1

Baggrund

På møde i Sundheds- og Omsorgsudvalget 19. november 2020 fik udvalget fremlagt indstilling om afslutning på frikommuneforsøget om tilkøbsydelse i hjemmeplejen. Indstillingen indeholdt foreløbige tal for salg af tilkøbsydelse for 2020, hvorfor disse præsenteres nu. Indstillingen tilkendegav samtidig, at udvalget ville blive orienteret, når VIVEs evaluering af frikommuneforsøget forelå. Begge dele præsenteres med dette notat.

Sundheds- og Omsorgsudvalget vedtog i marts 2017, at Sundheds- og Omsorgsforvaltningen skulle deltage i frikommuneforsøget Tilkøbsydelse i hjemmeplejen i perioden 2018 til 2020. I forsøget kan den kommunale hjemmepleje sælge tilkøbsydelse til borgere, der er visiteret til personlig støtte, praktisk hjælp og madservice, på lige fod med de private leverandører. Sundheds- og Omsorgsudvalget godkendte katalog om tilkøbsydelse 7. december 2017.

Socialudvalget besluttede på udvalgsmødet 1. november 2017 at tilslutte sig forsøget og godkendte katalog om tilkøbsydelse 13. december 2017. Ved forelæggelse for udvalgene ultimo 2017, blev udvalgene orienteret om, at den endelige slutdato for forsøget og der med dispensation for salg af Tilkøbsydelse endnu ikke var fastlagt af Økonomi- og Indenrigsministeriet, hvorfor udvalgene godkendte, at forsøget i København løber til udgangen 2020. Økonomi- og Indenrigsministeriet gav efterfølgende ifm. udmeldingen af den endelige ramme mulighed for at fortsætte forsøget til udgangen af 2021.

På møde i Sundheds- og Omsorgsudvalget 19. november 2020 blev det besluttet at afslutte forsøget med udgangen af 2020 på baggrund af den meget begrænsede efterspørgsel på tilkøbsydelse samt et omfattende administrativt arbejde med forsøget.

På samme møde fik udvalget fremlagt salgstal for tilkøbsydelse alene for første halvår af 2020, og det blev besluttet, at udvalget skulle orienteres om andet halvårs salgstal for tilkøbsydelse, når opgørelsen forligger. Dette notat fremlægger opgørelserne over salg for hele perioden

Center for Innovation og
Evaluering
Afdeling for Evaluering
Henrik Pontoppidans Vej 4
2200 København N

EAN-nummer
5798009290724

frem til december 2020 som en afsluttende status for frikommuneforsøget Tilkøbsydelse i hjemmeplejen.

Notatet præsenterer også resultater og erfaringer med forsøget i Københavns Kommune, herunder resultater af VIVE's evaluering af frikommuneforsøget jf. bilag 1.

Om forsøget generelt

Det overordnede formål med frikommuneforsøg er at få ny viden og praktiske erfaringer, der kan bane vejen for en bedre opgaveløsning gennem kvalitetsudvikling, effektiviseringer, regelforenklinger og bedre styring i kommunerne.

Frikommuneforsøget med tilkøbsydelse har sit afsæt i en ansøgning fra frikommunenetværket på sundheds- og omsorgsområdet. De deltagende kommuner i frikommunenetværket er hhv. Esbjerg, Odense, Randers, Århus og Københavns kommuner. Kommunerne har fået dispensation til at sælge ekstra ydelser, på linje med de private leverandører af hjemmepleje, til borgere, der i forvejen er bevilget ydelser efter servicelovens § 83. Jævnfør *Bekendtgørelse af lov om frikommunenetværk LBK nr. 831 25/06/2018* er dispensationen mulig frem til udgangen af 2021.

Frikommuneforsøg er en del af økonomaftalen mellem stat og kommuner for 2016 og er udtaget af Økonomi- og Indenrigsministeriet til ekstern evaluering, som gennemføres ved udgangen af 2020 af VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Om forsøget i København og i Sundheds- og Omsorgsforvaltningen

Lanceringen af tilkøbsydelse i København og Sundheds- og Omsorgsforvaltningen begyndte 16. april 2018 og blev understøttet af en omfattende implementeringsindsats med en række forskellige kommunikations- og undervisningsindsatser. Indsatserne har været målrettet hhv. borgere og medarbejdere på både udfører- og myndighedsniveau. Alle potentielle købere har personligt modtaget en pjece fra deres hjemmepleje. De borgere, der udelukkende er visiteret til madservice, har modtaget et personligt brev med information og pjece. Derudover, har nøglemedarbejderne i hjemmeplejen modtaget undervisning, som de har videreformidlet på lokale workshops i hver hjemmeplejeenhed. Ved hvert årsskifte har hjemmeplejen og visitationen modtaget nye og opdaterede pjecer, således at "nye" borgere, er blevet informeret om muligheden for tilkøbsydelse.

Spørgsmål om momspligt

I forbindelse med opstart af frikommuneforsøget i 2018 anmodede Sundheds- og Omsorgsforvaltningen om og modtog et vejledende svar fra SKAT på spørgsmål om, hvorvidt tilkøbsydelse skulle pålægges moms. Sundheds- og Omsorgsforvaltningen tolkede svaret således, at

tilkøbsydelse var momspligtige, hvorfor forvaltningen fra forsøgets start i april 2018 opkrævede moms på tilkøbsydelser.

Aarhus Kommune anmodede imidlertid SKAT om et bindende svar ift., momspligt og tilkøbsydelser i frikommuneforsøget. Skatterådet fastslog ultimo august 2019, at tilkøbsydelser ikke er momspligtige, hvis borger i forvejen er visiteret til en ydelse omfattet af servicelovens § 83 - og det er alle borgere i frikommuneforsøget. Sundheds- og Omsorgsforvaltningen blev bekendt med Skatterådets afgørelse 9. september 2019.

Som følge af Skatterådets afgørelse genbereggede Sundheds- og Omsorgsforvaltningen i september 2019 prisen på tilkøbsydelser. Fra første oktober 2019 blev priserne justeret således, at borgere ikke fremadrettet blev opkrævet moms på tilkøbsydelser. Borgere, der havde købt tilkøbsydelser indeholdende moms, er blevet refunderet det for meget opkrævede beløb.

Økonomi og priser

Prisfastsættelsen af tilkøbsydelser er foretaget af Sundheds- og Omsorgsforvaltningen og Socialforvaltningen efter bestemmelserne i Lov nr. 658 Lov om frikommunenetværk, § 28, stk. 2. Det betyder, at prisniveauet skal afspejle de gennemsnitlige omkostninger ved tilrettelæggelsen og leveringen af tilkøbsydelserne, at prisniveauet ikke må være konkurrenceforvridende, og at Københavns Kommune og hjemmeplejen hverken opnår en økonomisk fortjeneste på tilkøbsydelserne eller opkræver en lavere pris, end omkostningerne begrundes. Derudover, har forvaltningerne i prisfastsættelsen sikret, at priserne er ens for forvaltningernes respektive borgere.

Forsøget er udgiftsneutralt, idet indtægten fra salget af ydelser går til hjemmepleje og modsvarer de udgifter, der er forbundet med leveringen af ydelserne i henhold til de i frikommunelovgivningen opstillede krav for opgørelse af udgifter til løn m.v.

Tabel 1 herunder viser udviklingen i timepriserne for tilkøbsydelser fra 2018 til 2020 i Sundheds- og Omsorgsforvaltningen og Socialforvaltningen.

Tabel 1: Timepriser for tilkøbsydelser fra 2018-2020

År	Hverdage kl. 7-17	Øvrig tid	Note
2018	410 kr.	548 kr.	Inkl. moms
2019	418 kr.	558 kr.	Inkl. moms
2019	334 kr.	446 kr.	Ekskl. moms
2020	344 kr.	458 kr.	Ekskl. moms

COVID-19

Med COVID-19 udbruddet i marts 2020 iværksatte Sundheds- og Omsorgsforvaltningen en række tiltag for at reducere risiko for

smittespredning blandt hjemmeplejens borgere. Samtidig var der behov for at prioritere hjemmeplejens levering af nødvendige ydelser til borgerne. Derfor, blev tilkøbsydelse pauseret i perioden medio marts til 8. juni 2020.

Erfaringer fra frikommuneforsøget i Sundheds- og Omsorgsforvaltningen

Der har på intet tidspunkt i forsøgsperioden været efterspurgt og solgt tilkøbsydelse til borgere i Socialforvaltningen. Derfor beror nedenstående erfaringer udelukkende på oplysninger og data fra Sundheds- og Omsorgsforvaltningen.

Tilkøbsydelse i hjemmeplejen

Målgruppen for tilkøbsydelse er alle borgere, der er visiteret til enten personlig støtte, praktisk hjælp eller madservice efter servicelovens § 83. Målgruppen udgør 8.436 borgere i Sundheds- og Omsorgsforvaltningen pr. 1. juni 2020.

Tilkøbsydelse i Københavns Kommune blev lanceret 16. april 2018. I perioden 16. april 2018 til 31. juli. 2020 har hjemmeplejen i Sundheds- og Omsorgsforvaltningen solgt 224 tilkøbsydelse, til i alt 18 borgere. Som forventet, køber borgerne praktisk hjælp/rengøring og primært i hverdagen.

Tabel 2 viser antallet af borgere, der har benyttet tilkøbsydelse i forsøgsperioden fra april 2018 til og med december 2020 i Sundheds- og Omsorgsforvaltningen.

Tabel 2: Borgere der har anvendt tilkøbsydelse i Sundheds- og Omsorgsforvaltningen

År	2018	2019	2020	Total antal borgere
Antal borgere	11	12 (heraf 5 nye)	9 (heraf 5 nye)	21

I 2020 har kun 9 borgere benyttet sig af muligheden for tilkøbsydelse, hvoraf fem borgere er "ny-køber" i 2020. Til sammenligning køber ca. 50 borgere, som har valgt privat leverandør, ekstra ydelser. Det svarer til 2,1% af de borgere, der modtager hjemmepleje fra de private leverandører i Sundheds- og Omsorgsforvaltningen.

Tabel 3 herunder viser antallet af solgte tilkøbsydelse og antallet af borgere, der har benyttet tilkøbsydelse fordelt på hjemmeplejeenheder i Sundheds- og Omsorgsforvaltningen i forsøgsperioden fra april 2018 til og med december 2020.

VKV	2	2	0	0	0	0	2	2
Total	25	9	6	3	24	4	68	11

VIVE's evaluering af frikommuneforsøget

Baggrund og formål

Formålet med VIVE's evaluering af frikommuneforsøget er at belyse de samlede erfaringer i løbet af projektperioden 2018-2020, hvor ni kommuner har haft muligheden for at tilbyde tilkøb i kommunerne.

Formålet med evalueringen har også været at belyse de samlede erfaringer med muligheden for tilkøb i kommunerne, herunder at vise, hvad virkningerne af indsatsen har været, og hvad der i særlig grad har haft betydning for opnåelsen af resultaterne. Forventningerne fra frikommunernes side har været, at forsøget ville resultere i øget borgertilfredshed og en øget motivation blandt medarbejdere og ledere i kommunerne, da kommunerne med tilkøbsmuligheden får et bedre serviceprodukt. I evalueringen inddrages de styringsmæssige og organisatoriske forhold, som har betydning for en succesfuld implementering af de nye arbejdsgange.

Forsøgets resultater for hjemmehjælpsmodtagere

Evalueringen konkluderer bl.a. at efterspørgslen efter tilkøbsydelse generelt har været begrænset for hjemmehjælpsmodtagere. Det er ca. 0,5 % af det samlede antal modtagere af hjemmehjælp i de ni kommuner, som har købt tilkøbsydelse i løbet af et år.

Knap 90 % af de solgte tilkøbsydelser har været ekstra rengøring. Derudover fremgår det, at knap 10 % af tilkøbene har været en anden form for praktisk hjælp end rengøring, fx tøjvask eller ledsagelse til indkøb. Ca. 3 % af tilkøbene har været personlig pleje – primært i form af ekstra/mere tid til bad, herunder ekstra personlig pleje relateret til badesituationer. Blandt borgerne med tilkøb fremhæves det særligt, at det skaber sammenhæng i indsatsen, at tilkøbsordningen leveres af kendt personale fra kommunen, og at det er nemt for borgeren at overskue at bestille ekstra hjælp fra en leverandør, som allerede kommer i borgerens hjem.

Resultaterne fra evalueringen viser også, at andelen af borgere, som har tilkøbt ydelser, er på samme niveau som salget i tidligere frikommuneforsøg fra 2012 til 2015.

VIVE's belysning af årsagerne til, hvorfor der ikke er solgt flere tilkøbsydelser, viser, at den primære årsag er, at mange hjemmehjælpsmodtagere ikke mener, at de har behov for tilkøbsydelser. I en survey besvaret af et udsnit af hjemmehjælpsmodtagere over 65 år i Københavns Kommune (n=1.397), har VIVE som en del af evalueringen stillet en række spørgsmål til borgere, som ikke har gjort brug af muligheden for tilkøb. Resultaterne af surveyen viser, at godt halvdelen (54 %) af de adspurgte hjemmehjælpsmodtagere angiver, at fraværet af behov er grunden til, at de ikke har købt tilkøbsydelser. Det fremgår bl.a. af resultaterne, at en gruppe på ca. 19 % af

hjemmehjælpsmodtagere i samme survey mener, at det er meget vigtigt at have muligheden for tilkøb via kommunen, selvom de endnu ikke har gjort brug af muligheden. I samme survey angiver 12 % af samtlige borgere, at de synes, at prisen har været for høj. 17 % af hjemmehjælpsmodtagerne angiver, at de har overvejet at tilkøbe kommunal hjemmehjælp, men at de endnu ikke har gjort det.

For en nærmere gennemgang af resultaterne se evalueringsrapporten i det vedlagte bilag 1 (sammenfatningen findes på side 6-10).

Bilag

1. Evalueringsrapporten: Tilkøbsydelse på ældreområdet og på bo-tilbud. Resultater fra et frikommuneforsøg i ni kommuner, 2018-2020 (VIVE).